

Моргун Аліна Дмитрівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національної академії внутрішніх справ
*Науковий керівник: Стратулат Наталія
Вікторівна*, професор кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат філологічних
наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ ПРАВНИКА

Наша держава як сучасна демократична країна висуває низку вимог до майбутніх представників правових професій. Зрозуміло, що з-поміж різних якостей висококваліфікованого фахівця – надавати якісні послуги, уміння ефективно виконувати завдання, при цьому знаходити оптимальні рішення – чільне місце займає рівень професійно-комунікативної культури. Тому це питання лишається в полі зору дослідників різних галузей науки, як правової, так і лінгвістичної галузі (Н. Артикуца, О. Юрчук, Л. Мацько, І. Плотницька, Ф. Бацевич та ін.).

Особливої уваги, безумовно, заслуговує мовленнєва культура у своїй багатоаспектній реалізації. Мовленнєва діяльність правника проявляється через ведення діалогу, проголошення публічних промов, роботи з текстами правового та політичного характеру, створення документів, аргументування відповідних рішень. З огляду на те, мовленнєва культура сучасного юриста відіграє провідну роль в професійній діяльності, а питання її розвитку та досконалості набувають неабиякої актуальності як під час процесу опанування фахом, так і безпосередньо у фаховій практиці, розглянемо це питання в аспекті змісту таких понять: «культура мови», «культура мовлення», «культура професійного мовлення», «культура професійного мовлення правознавця», а також визначимо їх та особливості та співвідношення.

Перш ніж перейти до визначення культури мовлення, передусім необхідно чітко окреслити поняття «культура мови».

Узагальнення поглядів вітчизняних та зарубіжних дослідників (Л. Мацько, М. Пентилок, Г. Проценко, О.Юрчук та ін.) щодо змісту цього поняття дає підстави стверджувати, що культура мови – це теоретична галузь знань, яка є системою вимог, регламентацій стосовно вживання мови в мовленнєвій діяльності (усній чи писемній); виробляє механізми нормування й кодифікації (уведення в словники й мовну практику). Мовленнєва ж культура, зі свого боку, становить цю «мовну практику», в основі якої лежить дієвий аспект мови.

Щодо культури професійного мовлення, то – це елемент загальної професійної культури, що проявляється в досконалому володінні нормами літературної мови та вміннях їх правильного, точного застосування у фаховому спілкуванні, писемному та усному.

Тобто культура професійного мовлення визначається тими ж самими ознаками, як і культура мовлення, але у фаховій діяльності.

Поняття «культура професійного мовлення» розглядаємо як уміння використовувати мовні засоби (в сукупності базових знань), відповідно до норм літературної мови та мети спілкування, як усного, так і писемного, у діяльності представників галузі юриспруденції.

Зазначені вище визначення досліджуваних понять дозволяють простежити таку послідовність, що безпосередньо відображає їх взаємозв'язок і співвідношення: культура мови → культура мовлення → культура професійного мовлення → культура професійного мовлення правознавця. Ця ланцюжкова послідовність дозволяє говорити про наступність і взаємозумовленість складників.

Так, культура професійного мовлення правника не може існувати без загальної культури професійного мовлення, яка, зі свого боку, не функціонує без вироблення культури мовлення, а остання ґрунтується на початковому елементі – культурі мови і є його реалізацією.

Невипадково початковим складником у цьому поняттєвому ланцюгу є культура мови, адже без оволодіння мовних знань (що є основоположними чинниками культури мови) не можлива якісна реалізація мовлення взагалі, зокрема і фахового, і мовлення правознавця зокрема. Варто зазначити, що, чим вищий рівень культури мови, тим більш «відточена» культура професійного мовлення правознавця. Як бачимо, висококультурна мовленнєва діяльність можлива лише за умов бездоганної мовної грамотності.

Виокремлюють такі основні риси культури мовлення правника: правильність, точність, логічність, ясність, чистота, лаконічність, доцільність, де, правильність мовлення демонструє доцільне використання тих чи інших граматичних форм, синтаксичних структур у юридичному контексті; точність мовлення – у чіткій відповідності значення слів; логічність мовлення – у способі побудови тексту, у правильності структури синтаксичних конструкцій; чистота мовлення – у відсутності позанормативних елементів; лаконічність мовлення – у ясному, чіткому і лаконічному викладенні змісту тексту; доцільність мовлення – в такому доборі й організації мовних засобів, які роблять мову відповідною меті та змісту тексту та комунікативній ситуації.

Отже, вивчення особливостей понять «культура мови», «культура мовлення», «культура професійного мовлення», «культура професійного мовлення правознавця» дозволяє зробити висновки, що вони взаємопов'язані, взаємозалежні та взаємозумовлені. Серед ознак, які характерні для культури мовлення юриста і дають підстави ефективно реалізувати професійно-мовленнєву діяльність, є правильність, точність, логічність, ясність, чистота, лаконічність, доцільність. Володіння цими ознаками забезпечує високий рівень культури професійного мовлення правознавця як запоруки успіху фахівця-правника.

Список використаних джерел

1. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навч. посібн. Київ: Ви- давничий центр «Академія», 2007. 360 с.
2. Пентилюк М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики. Київ: Ленвіт, 2011. 256 с.
3. Стратулат Н. В., Проценко Г. П. Виховний та навчальний аспекти у викладанні української мови для правоохоронців. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи*: матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф., присвячена Дню української писемності та мови (28 лист. 2014 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2014. С. 124–127.
4. Юрчук О. Ф., Комунікативна компетентність правника в парадигмі інновацій. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи*: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. з проблем розвитку та функціонування державної мови. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017, С. 31–33.

Сарібекян Юлія Артурівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національної академії внутрішніх справ
*Науковий керівник: Стратулат Наталія
Вікторівна*, професор кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат філологічних
наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ

Переклад текстів документів на сьогодні є актуальною і витребуваною процедурою. Особливу увагу приділяють перекладу саме юридичних документів, адже вони мають неабияке особливе, зокрема юридичне значення. Вони регламентують окремі правові міжнародні норми, а також надають роз'яснення щодо їх значення.

Юридичні переклади виконують переважно професіонали, які мають освіту в галузі юридичного права та правничої лінгвістики. Тексти мов (з якої перекладають і на яку перекладають) розглядаються в абсолютно різних правових системах, отже, у них повинні використовуватися різні формулювання, характерні для кожної з мов [1]. Однак при цьому ці формулювання мають бути зрозумілі обом сторонам і нести в собі однаковий зміст. У результаті перекладачеві необхідно розумітися не тільки в юридичному праві своєї країни, але й країни вихідної мови [2].

На думку В. В. Алімова, головним чином, проблеми в перекладача тексту юридичної спрямованості виникають через те, що в мові перекладу відсутні словесні конструкції, які точно могли б описати передусім терміни та правові поняття вихідної мови. Крім того, переклад тексту також залежить від культурних особливостей і менталітету народу, а